

## Στην Χώρα του Καντάφι

Μετά από μια ιδιαίτερα δύσκολη φάση, οι ελληνολιβυκές σχέσεις όχι μόνο επανέρχονται στα προηγούμενα επίπεδα, αλλά φαίνεται να οδηγούνται σε μια περίοδο απρόσκοπτης ανάπτυξης. Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η ματαίωση της προγραμματισμένης επίσκεψης του συνταγματάρχη Καντάφι στην Αθήνα το 1982, επιβάρυνε την ατμόσφαιρα στις διμερείς σχέσεις. Χρειάστηκε χρόνος και επίμονη προσπάθεια ώστε να αποκατασταθεί το αναγκαίο κλίμα κατανόησης και να δρομολογηθούν οι πρόσφατες εξελίξεις.

Είναι γνωστό το πόσο αμφιλεγόμενη είναι διεθνώς η προσωπικότητα του Λίβου ηγέτη: Από τη μια πλευρά οι χαρακτηρισμοί περί αδίστακτου δικτάτορα και τροφοδότη της ανά τον κόσμο τρομοκρατίας, ενώ από την άλλη, η εικόνα του ιδεολόγου επαναστάτη του στέκεται στο πλευρό των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων και οραματίζεται την αραβική ενότητα. Η πρώτη εκδοχή που καλλιεργείται με ξεχωριστή φροντίδα από την Ουάσιγκτον, αλλά και από άλλες δυτικές πρωτεύουσες, έχει κερδίσει σημαντικό έδαφος.

Οι ΗΠΑ προχώρησαν σε άμεσες προκλήσεις, όπως στην περίπτωση του επεισοδίου της Σύρτης, αποβλέποντας όχι μόνο στο «σωφρονισμό», αλλά και στην ανατροπή του κανταφικού καθεστώτος. Εκμεταλλευόμενες ορισμένες πρωτόγονες κινήσεις της Τρίπολης που προκάλεσαν την εχθρότητα γειτονικών χωρών, όπως επίσης και τις ιδιότυπες σοβιετολιθυκές σχέσεις, οι Ηνωμένες Πολιτείες κατάφεραν τα τελευταία χρόνια να σφίξουν τον κλοιό γύρω από τη Λιβύη. Ο Διεθνής τύπος βρίθει από δημοσιεύματα για τις τρομοκρατικές δραστηριότητες του Καντάφι. Πρόσφατα, αραβική εφημερίδα έγραψε ότι ο «Αραβικός Λιβυκός Οργανισμός Εξωτερικών Επενδύσεων» χρησιμοποιείται σαν προκάλυμμα τέτοιων δραστηριοτήτων.

Δίπλα σ' αυτή την προπαγανδιστική εκστρατεία, υπάρχει και η δράση του «Εθνικού Μετώπου για τη Σωτηρία της Λιβύης», το οποίο ανέλαβε και την ευθύνη της αιματηρής απόπειρας εναντίον του Καντάφι τον περασμένο Μάιο. Η οργάνωση αυτή που έχει αρχηγό τον πρώην Λίβυο πρεσβευτή στην Ινδία Μοχάμεντ Μάγκα-

ρίφ, εδρεύει στο Σουδάν, το οποίο μαζί με την Αίγυπτο είναι δηλωμένοι αντίπαλοι της Τρίπολης.

Σύμφωνα μ' όλες τις ενδείξεις η λιβυκή κυβέρνηση, κάτω από την πίεση των τελευταίων γεγονότων, φαίνεται να τροποποιεί την πολιτική της. Στο εσωτερικό ο ρόλος των Επαναστατικών Επιτροπών διευρύνθηκε, γεγονός που συνοδεύεται με μια ευρύτερη ριζοσπαστικοποίηση. Αντίθετα, στο εξωτερικό η Τρίπολη εμφανίζεται αισθητά μετριοπαθέστερη. Εκτός από την Εντυπωσιακή «ένωση» με το συντηρητικό Μαρόκο, επιχειρεί συστηματικά ανοίγματα προς δυτικοευρωπαϊκές χώρες, αποσκοπώντας στη δημιουργία ερεισμάτων τα οποία να εξισορροπήσουν την αμερικανική πίεση.

Στα πλαίσια αυτής της διπλωματίας οργανώθηκε η επίσκεψη Καντάφι στη Βιέννη, το ταξίδι του Ιταλού Υπουργού Εξωτερικών Αντρεότι και βέβαια η επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού. Και οι τρεις αυτές χώρες που ανταποκρίθηκαν στα λιθικά ανοίγματα, δεν το έκαναν μόνο για οικονομικούς λόγους. Λιγότερο ή περισσότερο, εκτιμούν ότι η πολιτική της Ουάσιγκτον σ' αυτό το ζήτημα εκτός από απροκάλυπτα επιθετική, είναι και ιδιαίτερα μωπική. Ο Αντρεότι έκφρασε δημόσια τη δυσφορία του για την τάση των δυτικών να φορτώνουν στον Καντάφι όλα τα κακά του κόσμου και στράφηκε ευθέως εναντίον πηγής του Στάιτ Ντηπάρτμεντ, η οποία δήλωσε στους «Τάιμς της Νέας Υόρκης» ότι η Ευρώπη αντιμετώπιζει με δειλία το θέμα της Λιβύης.

Η ιταλική διπλωματία ενδιαφέρεται έντονα να παίξει το ρόλο του ενδιάμεσου στις σχέσεις της Δύσης με τη Λιβύη. Δεν είναι τυχαίο ότι την υπεράσπιση των Βρετανικών συμφερόντων μετά τη διακοπή των σχέσεων Τρίπολης-Λονδίνου, ανέλαβε η Ρώμη. Η πολιτική αυτή έχει αποφέρει στην Ιταλία σημαντικά οφέλη. Εκτός από το γεγονός ότι έχει απορροφήσει σεβαστές λιβυκές επενδύσεις (FIAT κλπ), εκτός από την αύξηση του διεθνούς κύρους της, εξασφάλισε οικονομικές συμφωνίες για την εξόφληση των μισών λιβυκών χρεών με πετρέλαιο, για την από κοινού εκμετάλλευση του μεγαλύτερου κοιτάσματος πετρελαίου της Μεσογείου (περιοχή Μπούρι), καθώς και για την ετήσια προμήθεια 750 εκατομ. κυβ. μέτρων υγραερίου. Ακόμα, απ' ότι φάνηκε και από την επίσκεψη του αρχηγού του ιταλικού Γ.Ε.Σ. στρατηγού Κ.απρούτσο, η Ρώμη ενδιαφέρεται να διευρύνει τις πωλήσεις της και στον τομέα των οπλικών συστημάτων. Ήδη έχει προμηθεύσει την Τρίπολη με τεθωρακισμένα και ιταλική εταιρία κατασκευάζει ένα πολύ μεγάλο στρατιωτικό λιμάνι στα λιβικά παράλια.

Παρά το γεγονός ότι ο συνταγματάρχης Καντάφι έχει επανειλημμένα εκφράσει τις ανησυχίες του για την εγκατάσταση πυρηνικών όπλων στο Κομίζο της Σικελίας, η ιταλολιβυκή συνεργασία φαίνεται πως θα αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Αντρεότι ανανέωσε την πρόσκληση για επίσημη επίσκεψη του Λίβου ηγέτη στη Ρώμη.

## ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Πριν προχωρήσουμε στις ελληνολιβυκές σχέσεις, είναι χρήσιμο να σταθούμε για λίγο στο ρόλο που διαδραματίζει η Τρίπολη στους κόλπους του Αραβικού κόσμου. Αν η Σαουδική Αραβία αντιπροσωπεύει τον ένα πόλο επιρροής, ο αντίποδας της είναι σίγουρα η Λιβύη. Όχι μόνο γιατί είναι κι αυτή μια πλούσια χώρα, αλλά ακόμα γιατί ο συνταγματάρχης Καντάφι αγγίζει το ευαίσθητο σημείο των αραβικών λαών. Εμφανίζεται σαν κήρυκας της αραβικής ενότητας σε μια πραγματικότητα που καθορίζεται όχι μόνο από τα ενδοαραβικά σύνορα, αλλά και από έντονες διενέξεις. Αυτή του η ιδιότητα σε συνδυασμό με το επαναστατικό έργο που έχει επιτελέσει στο εσωτερικό της χώρας του ανεξάρτητα από ορισμένες ολοκληρωτικές πλευρές του καθεστώτος, κάνουν το Λίβυο ηγέτη μια προσωπικότητα με ευρύτερη ακτινοβολία και επιρροή.

Η Ελλάδα πέρα των εκτεταμένων οικονομικών σχέσεων που διατηρεί με τη Λιβύη και τις υπόλοιπες αραβικές χώρες, έχει πρόσθετους λόγους να διατηρεί και άριστες πολιτικές σχέσεις. Από τη μια πλευρά έχει όλες τις δυνατότητες να παίξει αυτή τον ενδιάμεσο ρόλο ανάμεσα στην Τρίπολη και τις δυτικές πρωτεύουσες, όπως φάνηκε στην υπόθεση του Τσαντ και της απελευθέρωσης Γάλλων και Βρετανών κρατουμένων. Από την άλλη η τουρκική απειλή μας υποχρεώνει να διατηρούμε ισχυρά ερείσματα στη μείζονα περιοχή, πολύ περισσότερο που η κοινή θρησκευτική ταυτότητα δίνει ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην Αγκυρα. Πλεονέκτημα που η Τουρκική πλευρά, ειδικά το τελευταίο διάστημα, φροντίζει με τολμηρές πρωτοβουλίες να το αξιοποιήσει όσο το δυνατόν καλύτερα. Η πρόσφατη επίσκεψη του Οζάλ στην Τρίπολη και οι οικονομικές συμφωνίες που υπέγραψε εκεί, έπαιξε κι αυτή το ρόλο της στο να καταλήξουμε στο ταξίδι του Έλληνα πρωθυπουργού. Γιατί εκτός από τις επιπτώσεις στο πολιτικό επίπεδο, η Τουρκία εξελίσσεται σε μεγάλο ανταγωνιστή μας στις αραβικές αγορές.

Η Αθήνα, ιδιαίτερα μετά την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ, ακολούθησε έντονα φιλοαραβική πολιτική χωρίς να δρέψει ανάλογους οικονομικούς καρπούς. Αν εξαιρέσουμε το Κουβέιτ και την Αλγερία, η αραβική ανταπόκριση ήταν περιορισμένη. Αν και η ελληνική εξωτερική πολιτική σε θέματα όπως το Παλαιστινιακό υπαγορεύθηκε κατά κύριο λόγο από θέσεις αρχών, στην Αθήνα επικρατούσε η εντύπωση πως αυτή η πολιτική θα έφερνε και εντυπωσιακά οικονομικά οφέλη. Είναι αλήθεια ότι ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ έπαιξε το ρόλο του για να διαψευθούν οι ελληνικές ελπίδες. Όμως, η βασική αιτία θα πρέπει να αναζητηθεί στο ότι τα πολιτικά ανοίγματα δεν συνοδεύτηκαν από ανάλογους οικονομικούς χειρισμούς, οι οποίοι και θα γονιμοποιούσαν αυτά τα ανοίγματα.

Η παρατήρηση αυτή έχει ξεχωριστή σημασία, γιατί όπως και στην περίπτωση της συμφωνίας για την κατασκευή των οικιστικών συγκροτημάτων στην Αλγερία, η εντυπωσιακή ελληνολιβυκή οικονομική συμφωνία του ενός δισ. δολλ. κινδυνεύει στη φάση των

συγκεκριμένων χειρισμών για την υλοποίηση της. Μόνο αν δοθεί η δέουσα προσοχή, εκπονηθούν τα κατάλληλα προγράμματα και οι ελληνικοί όροι συμπλέουν με τους αντίστοιχους διεθνείς, η πολιτική βούληση των δύο κυβερνήσεων θα μετασχηματιστεί σε οικονομική πρακτική. Κι αυτό έχει ξεχωριστή σημασία γιατί δεν πρόκειται μόνο για καταθέσεις πετροδολλαρίων σε ελληνικές τράπεζες, αλλά για συνεργασία ευρύτερη και μονιμότερη.

**Σταύρος Λυγερός**

## **Υγιής αντιπαράθεση στην Τ.Υ. Βήμα - άμβωνας - καφενείο**

Δεν ξέρω γιατί (ας μου συγχωρηθεί το πρώτο πρόσωπο σ' αυτήν την παράγραφο) αλλά οι λέξεις ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπος, ηχούν στ' αυτιά μου παράταιρα. Οι τρεις αυτές λέξεις θάθελα νάναι ηχοποίητες. Όπως για παράδειγμα «μπουρμπουλήθρα», «πομφόλυξ», «πλαφ», κλπ. Όχι για κανένα άλλο λόγο, παρά μόνον για να μην είμαι υποχρεωμένος να ψάχνω για το περιεχόμενο τους, και να μην το βρίσκω.

Ο συνειρμικός ανεικοντισμός της λέξης «πομφόλυξ», σε παραπέμπει σε μια ιριδίζουσα φουσκάλα. Ο ίδιος συνειρμός της λέξης «τηλεόραση» σε παραπέμπει σε ένα τετράγωνο κροτί, που στο κέντρο του έχει κι αυτό μια ιριδίζουσα φούσκα. Και όπως δεν έχω καμιά απαίτηση από τις φούσκες, αναρωτιέμαι προς τι η αγωνία του κ. Μητσοτάκη για το αν η ελληνική ραδιοφωνία τηλεόραση είναι ή όχι «φασιστική». Αλλά και του κ. Μαρούδα επίσης που αγωνίζεται να πείσει τον κ. Μητσοτάκη ότι επί Ν. Δημοκρατίας η τηλεόραση ήταν φασιστική ενώ τώρα είναι δημοκρατική.

Μανία που έχουν οι άνθρωποι με τις ταμπέλες!

Οι άγγλοι, με παράδοση στο χιούμορ (μια ζωή χορτάτοι ήταν οι άνθρωποι), με το περίφημο Β.Β.С. τους - το άστρο της Βηθλεέμ για τους υπεύθυνους των δικτύων σε χώρες όπως η δική μας - διέκοψαν το δελτίο ειδήσεων των 2 μμ. (με τη μεγαλύτερη ακροατικότητα) για να πληροφορήσουν τους τηλεθεατές... ποιος είχε σκοτώσει τον Τζέυ Αρ σ' εκείνη τη δολλαριοθόρα σειρά με τίτλο «Ντάλλας». Κι ας είχαν ξεκινήσει την ίδια ώρα τα αγγλικά αποβατικά σκάφη για την άλλη «σαπουνόπερα» που έφερε τον τίτλο «Απόβαση στα Φάκλαντ». Για το Β.Β.С. και τα δύο αυτά γεγονότα συναρτούνταν. Οι τηλεθεατές εκείνη την ώρα χώνευαν το δείπνο τους.

Υπάρχει ένας ευφημισμός που χαρακτηρίζει την έντυπη και ηλεκτρονική δημοσιογραφία. Τα κανάλια μέσα απ' τα οποία διοχε-

τεύεται η είδηση, αποκαλούνται «Μέσα μαζικής επικοινωνίας». Ουδείς ψευδέστερος χαρακτηρισμός. Μέσα μαζικής-κακής-προπαγάνδας, ναι. Από πού κι ως πού όμως επικοινωνίας; Η μόνη οικείωση που επιβάλλει η τηλεόραση είναι του προσώπου που εκφωνεί κάτι. Και σ' αυτήν ακόμη την περίπτακτη, ο τηλεθεατής *αναγκάζεται* να εξοικειωθεί με το πρόσωπο, πού, απρόσκλητο, εισβάλλει μέσα στο σπίτι του. Αλλοιώς θάπρεπε να τον πετάξει έξω. Να κλείσει δηλαδή το «κουτί». Ας δούμε όμως από πιο κοντά τι σόι επικοινωνία είναι αυτή που κάποιος λέει (για το αν πληροφορεί, θα το δούμε παρακάτω) κάποια πράγματα και κάποιος ακούει. Και τι ακούει: μια πρόσφατη σφυγμομέτρηση στις Η.Π.Α. ανάμεσα σε 1200 άτομα, κατέδειξε ότι το 45% απ' αυτούς που παρακολουθούσαν τρία δελτία ειδήσεων την ίδια μέρα, *δεν θυμόταν τίποτα(!)*, ένα 30% είχε παρακολουθήσει και θυμόταν το ρεπορτάζ για μια ένοπλη ληστεία, το 20% αναφέρθηκε στα δύο ντοκυμαντέρ των ειδήσεων από μάχες στο Λίθανο (χωρίς να απαντήσουν στο ερώτημα γιατί γίνονται οι μάχες) και μόνο ένα 5% είχε παρακολουθήσει και θυμόταν 2-3 πολιτικά γεγονότα που είχαν εκφωνηθεί. Το γεγονός βέβαια ότι οι τηλεθεατές ήταν αμερικανοί πολίτες, δεν αποτελεί επαρκές αιτιολόγημα. Γιατί και στη δική μας τη ράτσα των ευφυών, κάτι ανάλογο συμβαίνει. Ο τηλεθεατής, γενικά, πióτερο βλέπει, παρά ακούει. Μια επαναστατική αλλαγή στην κόμμωση του ή της εκφωνητού-ίτριας, καταγράφεται ευκολότερα στον εγκέφαλο, απ' ότι μια επαναστατική αλλαγή στην πολιτική ηγεσία του ΚΚΕ εσ. για παράδειγμα.

### Πληροφορία και προπαγάνδα

Αλλά, υποστηρίξαμε παραπάνω, ότι τα ηλεκτρονικά μέσα, έχουν προπαγανδιστικό χαρακτήρα. Θα αναρωτηθεί κανείς πώς μπορεί να πετύχει μια προπαγάνδα όταν σ' αυτόν που ασκείται δεν φτάνει το μήνυμά της; Εμ, πώς δεν φτάνει! Και μάλιστα ατόφια. Ας δούμε πώς:

Η προπαγάνδα δεν είναι παρά η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος. Το νόμισμα λέγεται: είδηση και η μία του όψης είναι η πληροφορία. Ό,τι λοιπόν δεν είναι πληροφορία στην είδηση, είναι προπαγάνδα. Έτσι, χοντρικά και χωρίς πολλές φιοριτούρες: Άλλο πράγμα είναι το να ενημερώνομαι για κάτι κι άλλο το να πληροφορούμαι κάτι. Το «ελείπον παιγνιόχαρτον» στην προκειμένη περίπτωση είναι το «εν αυτοίς». Έχουμε δηλαδή το «περί αυτού» και μας λείπει το «εν τούτω» για να μεταβούμε στο «δια», που, εδώ είναι το μέσον.

Να λοιπόν η είδηση, περιβεβλημένη τον μανδύα της ενημέρωσης, κατισχύει της πληροφόρησης και μετασχηματίζεται σε προϊόν. Και σαν τέτοιο λανσάρεται με την προπαγάνδα. Που δεν είναι τίποτα άλλο, από μια άλλη έκφραση της διαφήμισης.

Και πώς άλλωστε θα μπορούσε να γίνει αλλοιώς; Αφού η κατανώση αποτελεί προσδιοριστικό κανόνα της καθημερινής ζωής, ο τηλεθεατής μετατρέπεται αυτόματα σε πελάτη. Σε πελάτη που πρέπει να αγοράσει την ιδεολογία μας, την κουλτούρα μας, την ηθική μας, μαζί με το ψυγείο και την τηλεόραση μας. Απ' όλα διαθέτει το κατάστημα (κατεστημένο είπατε;).

Επειδή όμως στόχος δεν είναι να πείσουμε ότι το προϊόν που διαθέτουμε είναι το καλύτερο αλλά και να βεβαιώσουμε τον πελάτη ότι σαν «ελεύθερο άτομο» κάνει τη σωστή επιλογή, βάζουμε μπροστά του μηχανισμούς της προπαγάνδας. Δεν βομβαρδίζεται αυτό το μοναχικό κι ανυπεράσπιστο ον από ένα προϊόν, αλλά από διάφορα κι αφήνεται (;) να επιλέξει. Ζήτω η ελεύθερη οικονομία.

Αν τώρα στη θέση καταναλωτή-εταιρίας, βάλει κανείς πολίτη-κόμματα, θα δει αμέσως τις αντιστοιχίες. Να γιατί οι δικτατορίες δεν έχουν πολλά περιθώρια επιβίωσης. Υποχρεώνουν στην αγορά του ίδιου προϊόντος. Ζήτω λοιπόν κι ο ιδεολογικός-κομματικός πλουραλισμός.

Ας ρίξουμε όμως μια ματιά και στα δικά μας τα χωράφια. Όπου, ας το πούμε απ' την αρχή, οι μέθοδες ιδεολογικής χειραγώγησης δεν ευδοκιμούν (ευτυχώς ακόμη) στη ραδιοτηλεόραση. Και δεν ευδοκιμούν επειδή ο πολίτης του τόπου αυτού, έχει βαθιές τις ρίζες στην πραγματική και πολυσήμαντη -όπως είναι η φύση της- επικοινωνία. Κι οι ρίζες αυτές είναι:

- Το βήμα της «πλήθουσας αγοράς»
- Ο Αμβωνας σε δύσκολους καιρούς και
- το Καφενείο.

Ας μας επιτραπεί να θεωρήσουμε αυτές τις ρίζες σαν εχέγγυα ρωμαλεότητας του γένους και σαν υποθήκες της φυλής (παρακαλούμε, ξέρουμε και μεις να γκρινιάζουμε για τα επί μέρους. Εδώ όμως όχι). Πώς αλήθεια να θεωρήσεις τον έλληνα μονοδιάστατο ον όταν ο ρήτορας τον προέτρεπε τι λέω- τον κεραυνοβολούσε με το «τις αγορεύει βούλεται», με το «μη ενδεώς γνώναι» και το «κρίναι και ενθυμείσθαι». Κι ακόμα ο παπάς-σύντροφός με το «ερευνάτε τας γραφάς» και την ευθύνη που είχε αναλάβει της ιερής παρακαταθήκης για διαφύλαξη της γλώσσας και της ελευθερίας. Για να κορυφωθεί η κριτική και ο διάλογος μέσα «στους καπνούς και τις βρισιές» του καπηλείου και του καφενείου.

Πώς λοιπόν αυτός ο άνθρωπος, ο καταραμένος να διαλογίζεται και να διαλέγεται, θα σταθεί σήμερα παθητικά μπρος σ' ένα προπαγανδιστικό σήμα χωρίς να αντιδράσει; Εδώ αντιδρούν οι ίδιοι οι «σηματοδότες». Βλέπει όλος ο κόσμος τι γίνεται εδώ και τρία χρόνια στα κανάλια μας. Δεν έχει μείνει διευθυντής για διευθυντής και πρόεδρος για πρόεδρος που να μην υποβάλει παραίτηση.

Άνθρωποι που έχουν σκύψει στα μέσα ενημέρωσης χρόνια και χρόνια και τα έχουν υπηρετήσει μ' όλες τους τις δυνάμεις, σηκώνονται και φεύγουν. Τι σημαίνει αυτό; Αυτό που λέει η δεξιά, ότι

δηλαδή δεν ανέχονται τον έλεγχο στη μετάδοση της είδησης (όχι της πληροφορίας αλλά ούτε και της προπαγανδιστικής) είναι κάπως αλήθεια. Αλλά αυτό παράλληλα δεν καταδειχνει και μια δημοκρατική υγεία;

Η κακομοίρα η δεξιά! Πότε μπόρεσε να διανοηθεί ότι υπάρχει κι άλλη φωνή -εκτός αυτής των κυρίων της- μια φωνή που μπορεί να είναι και του καθενός ξεχωριστά! «Ακρα του τάφου σιωπή». Μιλούσε ο ένας κι οι άλλοι συμφωνούσαν.

Οι άνθρωποι της Αλλαγής (κι όχι απαραίτητα του ΠΑΣΟΚ), μπήκαν στα κανάλια, κι περισσότεροι φαντάζομαι χωρίς να έχουν συνειδητοποιήσει το ρόλο που θα έπρεπε να παίζουν. Ελπίζουμε όμως πως ούτε και το προϊστάμενο υπουργείο τον ήξερε. Με την αντίληψη μιας γενικής αρχής ότι η τηλεόραση με τα 5.000.000 τηλεθεατές πρέπει να πλασσάρει το κυβερνητικό έργο, αυτοσχεδίαζαν και εξακολουθούν να αυτοσχεδιάζουν. Κατά την ταπεινή μας άποψη, καλά έκαναν και καλώς πράττουν. Ίσως ο τρόπος αυτός να σηματοδοτεί καλύτερα το δρόμο των δημοκρατιών. Ας μην κοιμάται λοιπόν σε προκρούστεια κλίνη ο κ. Μαρούδας κι ας αφήσει τους εφιάλτες για τον κ. Μητσοτάκη και το φιλικό του τύπο. Η καταστροφολογία για τη δεξιά αποτελούσε πάντα τη μήτρα που γονιμοποιούσε μέσα της τα τερατώδη κινήματα της. Που όταν-τα γεννήσει, τότε κοιμάται ήσυχη.

Πολλοί βέβαια θα πουν ότι χρειάζεται πρόγραμμα στην τηλεόραση. Και πολιτικός σχεδιασμός για την υλοποίηση του. Και στόχοι προς επίτευξη επίσης. Μακροπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Πρόγραμμα «μεγάλων» και μικρών ταχυτήτων» και δεν συμμαζεύεται. Αν όμως όλοι αυτοί οι «στρατηγοί» έκαναν μια βόλτα στα καφενεία που διαθέτουν τηλεοράσεις είτε στην επαρχία είτε στις συνοικίες κι έβλεπαν τα ειρωνικά βλέμματα των τηλεθεατών και το δύσπιστο κούνημα των κεφαλιών στο προσφερόμενο από οθόνης θέαμα, θα ανέκρουαν πρήμνα και θα κλείδωναν σ' εφτασφράγιστα συρτάρια κάθε μεγαλόπνοη ιδέα περί επιμόρφωσης-ψυχαγωγίας και ενημέρωσης του κόσμου. Γιατί το τρίπτυχο αυτό δεν είναι δουλειά της τηλεόρασης - <δεν πρέπει να είναι- να το πετύχει. Και, γιατί, η πρόοδος και η εξέλιξη ενός λαού συνυφαίνονται με την οικονομική του αυτοδυναμία, το επίπεδο της παρεχόμενης παιδείας, της υγείας, των έργων υποδομής κ.λ.π.

Η δημοκρατική του πορεία κατοχυρώνεται με τη συλλογική τοποθέτηση αυτού του λαού απέναντι στα περί αυτόν δρώμενα. Η τηλεόραση, που κατακερματίζει τα σύνολα κι απομονώνει τα άτομα, διαθέτει εγγενώς την παθολογία της απο-κοινωνικοποίησης.

Αντί λοιπόν το άγχος και η αγωνία να εδράζεται στους τρόπους βελτίωσης (άλλο πάλι τούτο. Με ποια κριτήρια;) του προγράμματος, να γίνεται προσπάθεια, μέσα από όσο το δυνατόν καλύτερα προγράμματα, ο τηλεθεατής να πεισθεί ότι ο χρόνος του μπροστά σ' αυτήν τη γυαλιστερή φούσκα είναι χρόνος χαμένος. Διαφορετι-

5A  
C

κά, φοβόμαστε, πως δεν θάναι μακριά ο καιρός που θα διαθέτουμε ενδεχόμενα ένα B.B.C., αλλά... και μια κυρία Θάτσερ.

**Τόλης Γιαννάκης**

**O**

## Μετακινούμενες ντουλάπες

0  
3  
d  
0 »  
C0

1A  
(0  
D  
3 ^  
10

1/3  
4  
α  
Eb  
t  
A

3/3  
C/3  
0

**O**

I

0  
→

3  
CD  
0/

0  
0  
3  
w  
a  
S

Αν στη νεοελληνική μας κουλτούρα το βιβλίο είναι και «έπιπλο» (λογική κατά την οποία τα βιβλία αγοράζονται ανάλογα με τις γεωμετρικές τους διαστάσεις για να τοποθετηθούν στο «σύνθετο», συστατικό στοιχείο της προσφάτου ιστορίας μας), στην πανεπιστημιακή μας παράδοση η παιδεία είναι δωρεάν και φαίνεται να υλοποιείται στο «ένα και μόνο ένα» σύγγραμμα, απαρτιζόμενο από 200 σελίδες ανά «δίωρο εξαμηνιαίο μάθημα», το οποίο, συν τοις άλλοις, θα αποτελεί τη βάση της εξέτασης των φοιτητών στο αντίστοιχο **μάθημα** τους. (Βλ. και «**ΤΟ ΒΗΜΑ**» της **1<sup>η</sup>.11.1984**, σελ. 7, όπου και η σχετική καταγγελία 62 καθηγητών).

Με τη ρύθμιση αυτή, που δεν είναι ως προς τη λειτουργία της και τόσο καινούργια, οι καλοί κυνηγοί του Υπουργείου Παιδείας πετυχαίνουν μ' έναν σμπάρο δυο τρυγόνια: από τη μιά, το Πανεπιστήμιο εκπληρώνει τον προορισμό του ως αγωγός μάθησης και γνώσης, και μάλιστα δωρεάν, και από την άλλη αποτρέπει την εντατικοποίηση των σπουδών, δίνοντας την καλύτερη δυνατή ικανοποίηση στο μαχητικό και δη ριζοσπαστικό σύνθημα πλείστων όσων φοιτητικών συνδικαλιστικών παρατάξεων που ανακράζουν περιπαθώς «όχι στην εντατικοποίηση των σπουδών».

Επιτέλους, κάπου δρομολογείται η αλλαγή στα Πανεπιστήμια. Αν ο νέος νόμος αποτελούσε πλαίσιο για μελλοντικές ρυθμίσεις, και σαν τέτοιος χαιρετίστηκε από το μεγαλύτερο μέρος της πανεπιστημιακής κοινότητας, η εκδοχή αυτή της «δωρεάν εκπαίδευσης» ως απόπειρας υλοποίησης του παραπάνω πλαισίου, θέτει ένα ερώτημα ως προς τις προθέσεις αυτών που το θέσπισαν. Μια τέτοια εκδοχή ανταποκρίνεται βέβαια στον αγώνα, δρόμου για να προλάβουμε την τρίτη τεχνολογική επανάσταση στη μικροηλεκτρονική και τη βιολογία, όπως συχνά πυκνά τόνιζε και ο Πρώθυπουργός! Απαραίτητος όρος της νέας εκπαιδευτικής αντίληψης φαίνεται να είναι η ύπαρξη των 200σέλιδων συγγραμμάτων, που ενσωματώνοντας συμπυκνωμένα την εμπειρία τόσων χρόνων ερευνητικών και εκπαιδευτικών προσπαθειών ανά τον κόσμο, θα παρέχουν στους φοιτητές την πανάκεια της γνώσης.

Εξάλλου, η παραπάνω εκδοχή μας διδάσκει πως το κριτήριο της επιστημονικής γνώσης δεν είναι η απόκτηση και η καλλιέργεια της μεθόδου προς αυτήν, αλλά η γνώση.«καθεαυτή», όπως θα συμ-

πυκνώνεται στις 200 ή στις 1200 σελίδες: 29 κατασκευαστές πλυντηρίων συνιστούν SKIP, αυτοί ξέρουν! Και σε ό,τι αφορά τους όποιους επίδοξους κατασκευαστές, αυτοί θα έχουν κίνητρο. Σε ό,τι αφορά όμως, τις νοικοκυρές, που βρίσκουν επιτέλους το απορρυπαντικό των ονείρων τους, μήπως θα έπρεπε οι φοιτητές να αναρωτηθούν ότι οι συνταγές των 200 σελίδων δεν ανταποκρίνονται στο **όραμα** τους για το Πανεπιστήμιο, και ότι, εν πάση περιπτώσει, δίναν άλλο περιεχόμενο σ' αυτό που ονόμαζαν εντατικοποίηση. Μήπαρς λοιπόν, αντί να γίνουν μετακινούμενες ντουλάπες ταξινομημένων αλλά ανενεργών γνώσεων, θα έπρεπε να αναρωτηθούν με ποιο τρόπο μπορούν να προσεγγίσουν τους όρους που το Πανεπιστήμιο λειτουργεί, όχι ως φορέας αλλά ως θεσμός, που είναι τελείως διαφορετικό ζήτημα;

**Δήμος Βεργηξ**

## Τι θα μας κάνει ο Ρήγκαν!

Πόσο μπορεί η επανεκλογή του προέδρου Ρήγκαν ν' αλλάξει την συμπεριφορά των Ηνωμένων Πολιτειών απέναντι στην Ελλάδα; Η απάντηση δόθηκε από την «Αριστερά», το «Κέντρο» και τη «Δεξιά» και είναι σχεδόν ομόφωνη: Η Αμερική της νέας έκδοσης Ρήγκαν υποτίθεται ότι θα είναι πολύ πιο σκληρή απέναντι στην «Ελλάδα της Αλλαγής.»

Στην ουσία δηλαδή είδαμε για μια ακόμα φορά να εμφανίζεται εσρον ελληνικό Τύπο η θεωρία της «καλής» και της «κακής» Αμερικής. Με μια σημαντική (και ίσως κωμική) παραλλαγή: Η «καλή» Αμερική ήταν αυτή του Ρήγκαν πριν από τις αμερικανικές εκλογές της 6ης Νοεμβρίου και η «κακή» Αμερική αυτή μετά τις εκλογές της 6ης Νοεμβρίου. Βέβαια, η λέξη «καλή» εδώ έχει μια δόση υπερβολής. Και αυτό θα πρέπει να το αναγνωρίσει κανείς ώστε οι θιασώτες και οπαδοί αυτής της θεωρίας να μην νομίζουν ότι τους διαθάλλουμε.

Σχεδόν όλα αυτά που είδαν το φως της δημοσιότητας σχετικά με το τι θα μας κάνει ο Ρήγκαν τώρα που εξασφάλισε άλλη μια τετραετία στην εξουσία προβλέπουν ότι θά περάσουμε μαύρες μέρες με τους αμερικάνους. Γιατί; Ή πιο σωστά, γιατί θα περάσουμε πιο μαύρες μέρες στην νέα τετραετία Ρήγκαν απ' ό,τι στην προηγούμενη; Και τι μπορεί ν' αλλάξει στην αμερικάνικη πολιτική προς την Ελλάδα τόσο πολύ που θα «αισθανθούμε» τη διαφορά. Τέλος, συμφέρει τις Ηνωμένες Πολιτείες να προχωρήσουν σε μια πολιτική που θα οδηγούσε σε τι άραγε; Σε «επαναστατικές» αλλαγές όπως την άνοδο στην εξουσία της Νέας Δημοκρατίας του Κ. Μητσοτάκη; Ή σε πιο σκληρές εκδοχές της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς στην Ελλάδα;

Απαντήσεις θα μπορούσαν να δοθούν σ' όλα αυτά τα ερωτήματα. Πρέπει όμως να ξεκινήσει κανείς από μια παλιά διαπίστωση: Μια υπερδύναμη όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχει ορισμένες σταθερές στην εξωτερική της πολιτική. Και κάποιες απ' αυτές αφορούν και χώρες όπως είναι η «σύμμαχος» Ελλάδα.

Στην περιοχή μας, όπως και αλλού, οι Αμερικανοί δεν αλλάζουν την πολιτική τους από χρόνο σε χρόνο. Την προσαρμόζουν θέθαια στις συνθήκες που συνεχώς μεταβάλλονται. Στην περίπτωση της Ελλάδας η προσαρμογή αυτή έγινε όταν εξελέγη το 1981 το ΠΑΣΟΚ. Υπήρξε η πολιτική του «ζεστού και του κρύου» ή κατά το αμερικάνικο «του καρτόου και της ράβδου». Και η πολιτική αυτή απέδωσε στο μέτρο που οι Ηνωμένες Πολιτείες εξασφάλισαν την νέα συμφωνία για τις αμερικάνικες βάσεις, την «απείθαρχη» παραμονή - αλλά παραμονή - της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, το πρόγραμμα AWACS, την τακτική επίσκεψη πλοίων του Έκτου Στόλου (και μάλιστα πυρηνοκίνητων πλοίων) σε ελληνικά λιμάνια, τις διμερείς στρατιωτικές ασκήσεις, την «αγορά του αιώνα», την ανανέωση της Φωνής της Αμερικής, κτλ.

Υπήρξαν βέβαια και περίοδοι έντασης στις σχέσεις όταν η ελληνική κυβέρνηση υιοθέτησε θέσεις για ζητήματα όπως το Πολωνικό, τα πυρηνικά, το τζάμπο, το Μεσανατολικό που θεωρήθηκαν ως αιρετικές από τους αμερικανούς. Και τότε οι Ηνωμένες Πολιτείες έκαναν ό,τι μπορούσαν για να δυσκολέψουν τα πράγματα για την ελληνική κυβέρνηση και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Θεωρητικά, ίσως οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να κάνουν ακόμα περισσότερα. Στην πράξη όμως ποια θα ήταν αυτά τα κακά; Αυτά που υποτίθεται ότι θα φροντίσουν να μας κάνουν τώρα; Ένα COUP D' ETAT; Μια σοβαρή πρόκληση των τούρκων στο Αιγαίο ή στην Κύπρο; Ίσως. Το πρακτικό αποτέλεσμα όμως για τους αμερικάνους ποιο θα είναι αν γίνουν τέτοια πράγματα στην Ελλάδα ή στο χώρο όπου βρίσκεται η Ελλάδα; Τι θα εξασφαλίσουν δηλαδή οι Αμερικανοί με τέτοιες εξελίξεις το οποίο δεν το έχουν τώρα, και με τι κόστος για την μελλοντική τους παρουσία στην Ελλάδα;

Τελικά, η φιλολογία για τις επιπτώσεις της νέας τετραετίας του προέδρου Ρήγκαν στις σχέσεις με την Ελλάδα είναι περισσότερο αποπροσανατολιστική παρά ό,τιδήποτε άλλο. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να ακολουθούν την ίδια (απαράδεκτη για μας) πολιτική απέναντι στην Ελλάδα που ακολουθούσαν όλα αυτά τα χρόνια. Και ο Πρόεδρος Ρήγκαν ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος θα είναι τώρα απ' ότι στο παρελθόν. Απλώς θα είναι ένας ακόμα αμερικανός πρόεδρος όπως όλοι οι άλλοι που ξέραμε στα τελευταία χρόνια.

**Γιάννης Ρουμπάτης**

## «Η ευτυχία του να είσαι υπανάπτυκτος»

Από μian ενδιαφέρουσα συζήτηση που έγινε στα γραφεία των «Τετραδίων» με αφορμή την επίσκεψη του γνωστού συγγραφέα Andre Gunder Frank στην Ελλάδα στις αρχές Δεκέμβρη '84, κρατήσαμε την παρακάτω γραφή του απάντηση, σε ένα από τα ερωτήματά μας.

**ΤΕΤΡΑΔΙΑ:** Εδώ και καιρό, στην Ελλάδα έχει ανοιχτεί μια συζήτηση που συνεχίζεται και σήμερα, για το αν η χώρα μας ανήκει στο κέντρο ή την περιφέρεια.

Μερικοί ισχυρίζονται ότι η Ελλάδα είναι μια περιφερειακή εκμεταλλευόμενη χώρα, διότι η ντόπια μπουρξουαζία είναι κομπραδόρικη και διότι η βιομηχανική παραγωγή είναι απελπιστικά καθυστερημένη. Οι άλλοι ανταπαντούν ότι η Ελλάδα έχει ένα υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και ανεπίσημα ένα ακόμη υψηλότερο, οφειλόμενο στην «μαύρη» οικονομία. Γιαυτόν και ένα σωρό άλλους λόγους, ανήκει συνεπώς στο κέντρο.

Έχετε να δηλώσετε τίποτα για αυτό το ζήτημα;

**ANDRE GUNDER FRANK:** *Κατάλαβα το πρόβλημα. Δεν μπορώ όμως να σας απαντήσω παρά μόνο με ένα αστείο. Η γυναίκα μου, Maria Fuentes, που είναι λατινοαμερικάνο, λατρεύει την Ελλάδα. Λέει λοιπόν: « Όλα είναι τόσο οικεία, οι άνθρωποι, τα τοπία, το κάθε τι μου θυμίζει την πατρίδα μου γη. Εκτός από μια χτυπητή διαφορά. Το ότι δεν υπάρχει βρωμιά και φτώχεια».*

*Έτσι λοιπόν αν κατορθώσετε να είστε υπανάπτυκτοι χωρίς να είστε φτωχοί, έχετε πιθανόν φτάσει στην ιδανική λύση.*

## Μια απαράδεκτη ενέργεια

Η ενέργεια της κυπριακής κυβέρνησης να απελάσει τον ελλαδίτη Γ. Καραλιώτα, μας βρίσκει κατηγορηματικά αντίθετους. Όχι μόνο γιατί είναι μια πράξη που καταστρατηγεί τα θεμελιακά δικαιώματα του ατόμου στην ελεύθερη σκέψη και έκφραση. Όχι μόνο γιατί καταργεί τα πρωταρχικά δικαιώματα του πολίτη για ελεύθερη είσοδο και διακίνηση σε οποιοδήποτε χώρο της υδρογείου που κατοχυρώνεται από τον χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και γιατί αποτελεί μια βάνανυση-επικίνδυνη πράξη που αντιτίθεται ριζικά στις σχέσεις Ελλάδας και Κύπρου.

Σχέσεις που δεν είναι απλά τυπικές/φιλικές δύο κρατών που το ένα (Ελλάδα) υποστηρίζει με κάθε τρόπο το άλλο (Κύπρος), αλλά

σχέσεις ανάμεσα στο ίδιο έθνος, τον ίδιο λαό με κοινή τρισχιλιετή ιστορική μοίρα.

Τα «Τετράδια» δεσμευμένα από την ίδρυση τους στον κοινό αγώνα για 4ην απελευθέρωση της Κύπρου, θεωρούν ότι ενέργειες σαν αυτή, υπονομεύουν ακριβώς τον αγώνα αυτό.

Θεωρώντας υποχρέωση τους να διαμαρτυρηθούν για την απαράδεκτη ενέργεια της κυπριακής κυβέρνησης απέναντι στον Γ. Καραλιώτα, δημοσιεύουν το κείμενο διαμαρτυρίας που κυκλοφορεί και υπογράφεται από εκατοντάδες πολίτες, απαιτώντας την άμεση άρση της απέλασης του.

### Τα «Τετράδια»

Στις 21-12-84, ημέρα Παρασκευή, απελάθηκε από την Κύπρο ο Έλληνας πολίτης Γιάννης Καραλιώτας γνακτιός αντιφασίστας αγωνιστής και παντρεμένος με Κύπρια.

Παρά τα τηL-γραφήματα διαμαρτυρίας προς τον Πρόεδρο της Κύπρου κ. Σ. Κυπριανού, τη Γενική Εισαγγελέα Κύπρου κ. Σ. Σουλιώτου, τις έγγραφες διαμαρτυρίες προς τον Πρέσβη της Κύπρου στην Αθήνα κ. Χατζημιλή, τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών κ. Χαλαμπίδου και τον Πρέσβη της Ελλάδας στη Λευκωσία κ. Ζαχαράκη, οι κυπριακές αρχές απέφυγαν να ανακοινώσουν τους ειδικότερους λόγους της απέλασης του.

Στις 3-1-85, ο Κύπριος κυβερνητικός εκπρόσωπος σε συνέντευξη Τύπου στη Λευκωσία, αναφέρει ότι: «Δεν επετράπη στο εν λόγω πρόσωπο να εισέλθει στην Κύπρο, γιατί θεωρήθηκε ως στοιχείο που θα μπορούσε να διασαλεύσει την τάξη». (Κυπριακός Τύπος, 3-1-85).

Δεν είναι η πρώτη φορά που το Κυπριακό κράτος δεν δέχεται στην επικράτεια του και απελαύνει Έλληνες και άλλης εθνικότητας αντιφασίστες αγωνιστές. Στα δύο τελευταία χρόνια, έχει αυθαίρετα απελάσει, για λόγους ασφαλείας, έναν ακόμη Έλληνα (Γιάννης Κόμπελ) και έχει παράνομα εκδόσει Τούρκους και Τουρκοκύπριους αντιστασιακούς, κατευθείαν στο εκτελεστικό απόπασμα της χούντας του Εβρέν. Τελευταία περίπτωση, η παράνομη έκδοση του Τούρκου Κύπριου Μόνσα Ονούρ, στις 14-8-84. (Κυπρ. Τύπος 16-26/8/84).

Είναι, λοιπόν, αυτοί που διασαλεύουν την τάξη στην Κυπριακή Δημοκρατία; Το επιχείρημα είναι εντελώς αυθαίρετο και αβάσιμο, και θυμίζει εποχές όπου, με τέτοιου είδους επιχειρήματα, αγωνιστές, στέλνονταν σε εξορίες, φυλακές και εκτελεστικά αποσπάσματα, στην Ελλάδα (περίοδος χούντας), και στην Κύπρο (περίοδος αποικιοκρατίας). Ας μη ξεχνούμε πως και οι αγωνιστές του Πο^εχνείου διασάλευσαν την τάξη της δικτατορίας του ΠαπαδόπουL-υ-Ιωαννίδη!

Το επιχείρημα γίνεται ακόμη πιο εξόφρενικό όταν στην Κύπρο κυκλοφορούν ανενόχλητα οι υπεύθυνοι του χουντικού πραξικοπήματος του 1974 και οι Λιβανέζοι φαλαγγίτες και ακροδεξιοί εποίκιζουν ανενόχλητοι εδώ και τρία χρόνια το νησί. Τη στιγμή, μάλιστα, που γίνεται δε-

κτός με τιμές και ενθουσιασμούς ο Ραΐφ Ντεκτάς του ψευδοκράτους του βορρά.

Η απέλαση του Γ. Καραλιώτα έρχεται σε κατάφορη αντίθεση με την συνθήκη της Ρώμης για τα δικαιώματα των Λαών, και την τελική πράξη του Ε/σίνκι. Κι ακόμη περισσότερο, αντιτίθεται στη μόνιμη επιδίωξη της κυβέρνησης της Κύπρου για εξασφάλιση των τριών βασικών ε&υθεριών: Επικοινωνίας, διακίνησης και εγκατάστασης.

Επιπρόσθετα, η απαγόρευση αυτή έχει σαν συνέπεια την καταδίκη σε εξορία από την πατρίδα της, της Κύπριας συζύγου του.

Η απέλαση κάθε αντιφασίστα και πατριώτη αγωνιστή από μια κυβέρνηση που θέλει να λήγεται δημοκρατική, είναι γενικά απαράδεκτη. Πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για άτομο που ανήκει στο ίδιο έθνος και πολίτη της Ελλάδας που ενεργά συμπαράσσεται στον αγώνα της Κύπρου. Αποτελεί προσβολή στους αγώνες και στη μνήμη, όλων των Ελ.λ.αδιδτών που έδωσαν ακόμη και τη ζωή τους για την υπόθεση της Κύπρου (1955-59, 1974), και όλων των Κύπριων που αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν για την απελευθέρωση της Κύπρου και την Εθνική μας ολοκλήρωση, από το 1821 μέχρι σήμερα (Καρατζάς, Αρχ. Κυπριανός, Αφοί Θησέως, Αυξεντίου, Καραολής, Δημητρίου και αμέτρητοι άλλοι).

Θεωρούμε ότι η πολιτική αυτή των απελάσεων και των διωγμών, αποτελεί βαρύτατο σφάλμα της Κυπριακής κυβέρνησης τη στιγμή που έχει ανάγκη τη συμπαράσταση και βοήθεια κάθε δημοκράτη αντιφασίστα από όπου κι αν προέρχεται και ιδιαίτερα από την Ε/λάδα, ανεξάρτητα από την ιδιαίτερη ιδεολογική του τοποθέτηση.

Γ' αυτό, ΖΗΤΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΝ ΑΡΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΤΟΥ Γ. ΚΑΡΑΛΙΩΤΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΑΠΕΛΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΩΓΜΩΝ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ, ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΠΕΡΙΑΙΣΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ.